

oud - DUIVENDRECHTSE SAEGKEN

NUMMER 2, JAARGANG 1, DECEMBER 2003

SCHOLEN - SPECIAL

De bijdrage in de kosten is € 0,50

uitgave onder auspiciën van de Stichting Oud - Duivendrecht

Inhoud Oud-Duivendrechtse Saecken

pagina 1	Voorblad	Hans
pagina 2	Inhoud en adresgegevens	
pagina 3	Voorwoord	Jo

De scholen in Duivendrecht als bron van herinnering voor velen.

pagina 4	Schoolspecial	R. Pos-Grimme
pagina 22	Het reilen en zeilen op Rijksstraatweg 233	A. Bekema
pagina 27	Start van de Openbare Scholen "de Kleine Beer" en "de Grote Beer" respectievelijk kleuter-en lager onderwijs.	Tini Talsma
pagina 30	Nieuws uit de Stichting Oud-Duivendrecht.	Ans

bij de foto op de voorpagina: Het gebouw van de plusminus 1920 opgeheven Openbare Lagere School.
Sinds 1925 gebouw "Pax" van de R.K. Welstandsbond Duivendrecht,
gesloopt plusminus 1930. De foto is genomen rond 1900.

adresgegevens =voor kopij, opmerkingen en adviezen

"(H)Ans Quirijnen" <quico@planet.nl>
brievenbus: Waddenland 41 1115 XD Duivendrecht(6992574)
brievenbus: Jo Blom, 't Ven 2, 1115 HB Duivendrecht (6909023)

Uw tegemoetkoming in de kosten met een minimum van € 0,50 per blad is van harte welkom.

Betaalt u het s.v.p aan de medewerkers van de bibliotheek alhier.

In de brievenbus mag ook, als u toevallig in de buurt komt van één van de beide redactieleden

16 december 2003

Allerbeste Duivendrechters!

Uw reactie op dit nieuwe blad over de geschiedenis van Duivendrecht is hartverwarmend. Maar liefst 50 abonnees staan genoteerd. Geweldig! Ons enthousiasme wordt door u gesteund. Met veel plezier is daarom aan deze nieuwe uitgave gewerkt. Wederom een special. Dat komt, omdat er een onuitwisbare indruk bestaat van de vroege kinderjaren in ieders leven. In deze kleine buurtgemeenschap gaf de school het kind de mogelijkheid om met de grote wereld in contact te komen. Bovendien leerde men elkaar door en door kennen. Meesters en juffen waren een autoriteit, die met veel respect behandeld werden. Op hun beurt organiseerden ze ook buiten de school om allerlei activiteiten. Pas in de loop van de jaren 70 veranderde het onderwijs drastisch in veel opzichten. Het dorpschooltje kreeg een stadser karakter door de komst van veel nieuwe Duivendrechters en leerlingen van buiten.

Het begon allemaal als een openbare school, een bijschool. Vanuit Ouderkerk werden de zaken geregeld. Zo'n tweehonderd jaar geleden waren "de christelijke en maatschappelijke deugden" (onderwijswet van 1806) van belang in combinatie met lezen, rekenen en schrijven. Alle gezindten konden zich daarin vinden. Pas in de loop van de 19^e eeuw ontstond de behoefte aan echte vrijheid van onderwijs, zoals dat in de grondwet van Thorbecke in 1848 vastgelegd is. Toen ook de subsidieregelingen vanaf 1917 (grondwetswijziging) gelijkgesteld werden, was er geen beletsel meer om de school van de eigen gezindte te stichten. De verzuiling, die al een tijdje bestond, werd hierdoor versterkt. In Duivendrecht is dat goed te zien. De openbare school werd langzamerhand overgenomen door het Christelijk onderwijs, terwijl al eerder het Katholiek onderwijs een eigen schoolgebouw kreeg tegenover de Urbanuskerk. Langzamerhand ontstond de behoefte aan openbaar onderwijs. In Ouderkerk ondersteunde men dit en zo was de cirkel rond.

Mevrouw Riek Pos-Grimme, dochter van het hoofd der Christelijke school, meester Grimme, schrijft uit haar herinneringen en die van anderen. Zij is een expert op het gebied van de lokale geschiedenis vanwege haar grote liefde voor Duivendrecht.

De heer Bekema vonden wij bereid zijn herinneringen aan de Katholieke school voor ons op te schrijven. Het is een boeiend verhaal geworden met veel wetenswaardigheden. Hij was het geliefde hoofd der school en nog altijd leeft zijn naam voort in het Zonnehofcomplex van scholen. Een ieder, die hem kent, spreekt met grote waardering over hem, net als zuster Clara en meester Grimme.

Tini Talsma is een bewonderenswaardige actieve vrouw, die als moeder bereid was haar schouders te zetten onder het werk om de openbare school terug te krijgen. Met succes. Het was pionierswerk destijds. Een bibliotheek was er niet om nog maar te zwijgen van culturele activiteiten. Als drijvende kracht heeft zij met hulp van anderen een cultureel leven op poten gezet, waarvan wij nu nog profiteren. Hierover wordt in de toekomst een special gemaakt.

De redactie is van mening, dat de ingeleverde artikelen zo charmant van eigen hand zijn, dat we ze integraal afdrukken. Een klein typefoutje zien we daarom gaarne over 't hoofd.

Wij danken de auteurs van harte voor hun artikelen. Rest mij u veel leesplezier toe te wensen. Ans en ik bezorgen u het blad met plezier en in de bibliotheek liggen nog wat exemplaren te koop. De medewerkers van de bibliotheek verlenen hierbij spontaan hun assistentie waarvoor onze hartelijke dank. Wij hopen op uw medewerking om de financiële tegemoetkoming (zie onderaan de pagina over de inhoud) te ontvangen.

Jo Blom

SCHOOLSPECIAL

Lieve Duivendrechters,

Het is me een eer en genoegen om voor u deze "schoolspecial" te mogen schrijven. Als dochter van meester Grimme (tot mijn diepe vreugde bij velen van u nog steeds bekend en geliefd) voel ik mij nog altijd zeer verbonden met het dorp van mijn jeugd. Alhoewel mijn eigen herinneringen spelen van 1939 tot 1953 toen we tot mijn grote verdriet ons prachtige vertrouwde schoolmeestershuis verlieten, put ik ook uit de nooit opdrogende verhalenbron van mijn nog zeer bij de tijd zijnde moeder, mevrouw Grimme - Smit, die met haar 91 jaren haar eigen schooltijd bij meester Jannis Elfrink zeer gedetailleerd en vlijmscherp voor de geest haalt. En niet alleen de jaren '20 kent ze. Heel komend en vertrekend Duivendrecht - het wel en wee van de boeren, de burgers en letterlijk buitenlui, hervormd Rooms-katholiek of anders gezind - van velen weet zij met wie ze trouwden (en waarom) en waar ze naar toe trokken. Zo kon ik het spoor terugvinden met waardevolle informatie op velerlei fronten voor het Duivendrecht dat blééf. Ook haar veel jongere zus Alie Smit - Toebes verschaftte me kostbare gegevens.

T.z.t. zullen al die oud-Duivendrechtters, die me zo gastvrij ontvingen en me zoveel fotomateriaal en verhalen gunden ten bate van het Duivendrecht van nu, met naam en toenaam vermeld worden. Nu eerst terug naar:

HET ONDERWIJS IN DUIVENDRECHT

Al in 1799 wordt er melding gemaakt van een "Bijschool in het Gebuurte van Groot Duivendrecht". De heer D.Th. Kempers schreef een alarmerende brief aan de toenmalige Maire van Ouder Amstel; met het stopzetten van de toelage van fl. 125,- "'s jaarlijks" aan de Schoolmeester betaald via het 'Geestelijk Comptoir binnen Delft' (aangevuld van Dorpswege met tien ton Turf) zou er geen onderwijs meer mogelijk zijn. Zonder tractement was daar de onmogelijkheid ontstaan "een anderen in deszelfs stede te bekomen. De Schoolmeester aldaer, een man van veelen verdiensten in zijn vak en aldernuttigst in den post dien hij bekleedde. De geheele school zou redloos zijn ten enorme nadeelen der jeugd alhier, die nergens heenen kan zonder onderwijs, zonder opvoeding. In het wilde zal zij moeten leven".

Leuk om te weten dat: "het Bijschool in tegenstelling tot het publieke = algemene Dorpsschool (in Ouderkerk) alleen boeken gebruikten die uitgegeven waren door de Maatschappij tot Nut van het Algemeen. Verder gebruikten zij de geschreven zendbrieven, Spreuken Salomons en couranten.

Geen boeken "betrekkelijk afzonderlijke eredienst" (wat dit alles ook betekenen mocht).

Op de een of andere manier kwam het goed met de Bijschool en haar onbezoldigde schoolmeester. Misschien een tijd "geen vasten meester maar een waarnemer zonder Specialen Rang of Classe onder oogluiking" aangesteld?

Sinds het Reglement voor het Onderwijs uit 1705 waren er spelregels waar de schoolmeester zich aan moest houden. Hij werd geacht de kinderen "met ingetogen wandel ende besadigde woorden voor te ligen. Met alle naarstigheijt de tijd besteedden tot vorderingen van het spelden, leessen, schrijven ende cijfferen". In het onderwijs waren verschillende rangen; hoe meer in je mars hoe meer in je beurs. Je had eerste-, tweede-, derde- en vierderangs onderwijzers. De laatsten, ook het laagste in rang, waren bedreven in lezen, schrijven en rekenen. De derderangers moesten kunnen rekenen met breuken en de beginselen van de Nederlandse Taal beheersen. Tweederangers gaven ook aardrijkskunde en geschiedenis en de eersterangs onderwijzer wist alles van de wis- en natuurkunde. Weinig is bewaard gebleven uit die oudste schoolperiode.

GERRIT JAN ALBERS 1783 -1852

Pas in 1810 verscheen er een schoolmeester in Duivendrecht waar ik u veel over kan vertellen. Deze man kon uitzonderlijk mooi schrijven. Ruim 42 lange jaren gaf deze zeer godvrezende gedreven opvoeder zijn beste kunnen aan de Duivendrechtse jeugd. In "Speuren en Ontdekken nr. 1 april 2003" schreef ik een uitvoerig artikel over hem: Schoolmeester in de franse tijd. Deze "Maître d'Ecole à Duijvendregt" - ja, ja... Napoleon was heer en meester in de Lage Landen, werd zelfs in francs uitbetaald.

In het schoolgebouwtje van meester Gerrit Jan, "Onderwijzer der jeugd" was maar één lokaal. Het was gelegen schuin tegenover de boerderij Nooitgedacht. Het duurde nog meer dan 80 jaar voor er leerplicht kwam. De leerlingen gingen vrijwillig en zorgden zelf voor verlichting en verwarming. Turf, kaarsen en raapolie werden van huis meegebracht. In 1806 schreef een nieuwe wet voor dat op de school voor "Alle gezindten

in het Algemeen" de les begonnen diende te worden met een "kort en gepast christelijk gebed". Het onderwijs werd steeds beter georganiseerd. Er was al sprake van een echte schoolopziener, weliswaar doof, een dominee met de prachtige naam "J. Teissèdre l'Ange". Hij controleerde het "achtste schooldistrict van het Rijksschooltoezicht", waar Duivendrecht onder viel. Er werd lesgegeven van 1 november tot Pasen. In de zomermaanden moesten de kinderen thuis hard meehelpen om de kost te verdienen; met name op de boerenerven was veel te doen. De salarissen van de schoolmeesters waren soms zo laag dat een meester, om brood op de plank te houden, vaak tot aan het moment dat hij de zeer vermoeide ogen sloot voor de klas bleef.

Salarissen van de Openbare Scholen werden uit openbare kassen betaald (regering, gemeenten). De latere Bijzondere Scholen werden uit particuliere middelen verzorgd. Bovendien was er voor het stichten van een Bijzondere School een vergunning nodig van de overheid. Tevens moest er na de wet van Van den Ende in 1806 examen gedaan worden om bevoegd tot lesgeven te zijn.

DE CHRISTELIJKE SCHOOL

In 1913 werd de Rooms-katholieke St. Joannesschool gebouwd. Toen werden ook de stemmen van de Protestanten (= Hervormden) steeds krachtiger en luider: zij wilden hun eigen school zodat de kinderen niet langer naar Amsterdam, Diemen of Abcoude hoefden te lopen of verplicht waren het onderwijs aan de openbare school in Duivendrecht te blijven volgen. 1 Augustus 1917 werd "de Vereniging tot Stichting en Instandhouding van Christelijke Scholen te Duivendrecht" opgericht. In 1918 had het schooltje zo'n veertig leerlingen en stond nog steeds schuin tegenover de plaats waar nu het Hervormde kerkje is. Gedeputeerde Staten wilden pas toestemming geven voor het "Christelijk Volksonderwijs te Duivendrecht" als er minstens veertig handtekeningen van Duivendrechts Protestantse zijde geleverd werden. Toen in 1918 een lijst met 67 namen overhandigd werd, besloten G.S. 30 oktober twee van de drie leslokalen van het openbare schooltje te verhuren voor fl. 400,- per jaar. Het bestuur moest "de rest" verzorgen. Zestig schoolbanken werden gehuurd voor 25 gulden.

MEESTER JANNIS ELFRINK

De in Eindhoven werkzame meester Jannis Elfrink, die getrouwd was met de zuster van Ouderkerks predikant ds. Aalbers, werd benoemd. Deze

dominee verkondigde namelijk ook in Duivendrecht Gods Woord vanaf een in één van de leslokalen geplaatste preekstoel. In de week werd de kansel afgedekt met lakens. Ook was er een heus harmonium, waarbij boeren, burgers en buitenlui luidkeels de oude psalmen zongen. Natuurlijk dacht deze L.R. Aalbers aan zijn zwager Elfrink (hoezo kruiwagen?). De heer Elfrink zag dit wel zitten, maar bedong eerst een nieuw te bouwen huis tegenover de school aan de Duivendrechtse Laan dat, let wel, in die tijd nog aan weerszijden omzoomd werd door mooie bomen, sloten en bruggetjes naar de diverse huizen en boerderijen. Eveneens kwam voor dit huis een bruggetje met toestemming van het Venserpolder-bestuur. 1 September 1919 des namiddagsch ten 1 ½ ure werd de school geopend. De heer Elfrink en zijn vrouw werden toegesproken en feestelijk binnengehaald omringd door het voltallige bestuur. Dominee Aalbers zelf "leidde hem in tot zijnen arbeid". Zes september vermeldde "De Nederlander" deze gebeurtenis eindigend met: "het was een goede ure in Duivendrecht".

De Openbare School verloor hierdoor zoveel leerlingen dat mej. F.W. van de Plas en het hoofd de heer G.A. Kuipers eervol op wachtgeld gesteld werden. De openbare kindertjes gingen toen naar Ouderkerk. Meester Elfrink zette zich op zijn beurt in voor een eigen Godshuis en in 1923 legde zijn moeder de eerste steen van de Hervormde Kerk "Het kleine kerkje". Tot zijn afscheid in 1939 was meester Elfrink iedere zondag de voorlezer in deze kerk.

DE NIEUWE SCHOOL

In 1925 verscheen achter de Christelijke Kerk een nieuwe school naar de "eischen des tijds". Veel rustiger gelegen met een grote speelplaats op het zuiden en wc's. Kosten bedroegen fl. 24.250,-. De aannemer was A. de Bruin. Architecten Maarse en Pool kregen de opdracht. 21 Februari 1925 volgde de aanbesteding. Resultaat: een prachtig schooltje; klein, knus en gezellig. Nog steeds kunt u een fraai tegelplateau in d'Ouwe School vinden: een herinneringsplaat opdat men niet vergeet.

In de jaren '30 werd er een vierde schoollokaal aangebouwd, er waren toen ruim honderd leerlingen! Naast meester Elfrink en juffrouw ledje Haan waren ook mej. E.G. van Bruinisse en mijn oom Hendrik Fredrik Grimme, pappa's oudere broer, benoemd. Zij hadden een vaste baan, de heren van Willigen en Wagenaar waren hulponderwijzers.

In 1935 kwam er een houten kleuterschool achter het schoolgebouw ~ juffrouw Bep v.d. Wielen en Jo v.d. Lee zwaaiden daar de scepter. Toen oom Henk in 1932 vertrok, kwam mijn vader Aart Grimme in zijn plaats. Ida Haan ging trouwen en juffrouw Jannie van Ee verscheen evenals meester Henk Kok.

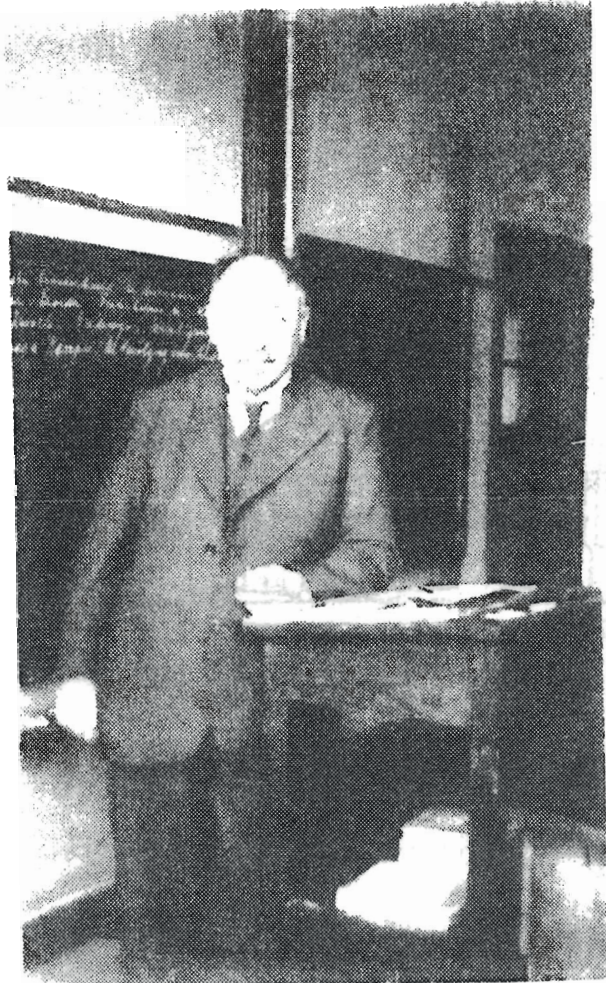
In 1939 nam meester Elfrink afscheid en werd meester Aart Grimme Hoofd der School.

Mijn moeder Gerda Grimme - Smit was gek op meester Elfrink. Zij kwam in 1921 (vanuit Twello) op de Duivendrechtse School en verliet die in 1926, om op aandringen van meester Elfrink door te gaan leren in Amsterdam. Zij behaalde acte A + B op de Vormschool: dé opleiding voor kleuters. Zij schreef ter ere van het 75 jarig bestaan van de schoolvereniging in 1992:

“Herinneringen van mevrouw Grimme”. Enkele alinea's hieruit:

Voor 1919 was er in D'recht geen Chr. School. Er was een kleine openbare school met drie lokalen. De openbare school werd opgeheven na de oprichting van de Chr. School. Op 1 september 1919 werd meester Elfrink benoemd tot Hoofd der School. Hij was in Eindhoven schoolhoofd. De school begon met twee lokalen, de 1e, 2e en 3e klas in één lokaal met juffrouw Oostveen. De 4e, 5e en 6e klas in het andere lokaal met meester Elfrink. Later werd het derde lokaal in gebruik genomen. Er kwam toen ook een leerkracht bij.

Er was in Duivendrecht geen waterleiding. Iedereen had een waterput voor drinkwater. Als we op school in het speelkwartier wilden drinken, gingen we naar de overkant naar de boerderij van de Vries. Hoe de W.C. was, weet ik niet. Ik hoefde nooit. In één lokaal werd 's zondags kerk gehouden. In dat lokaal was een vaste preekstoel, waarover in door de week een groot laken hing, dan kwam er geen stof op. Vanzelfsprekend was er ook een klein orgel. Tevens werd de school gebruikt als verenigingsgebouw. In 1925 werd de nieuwe school aan de overkant van de Rijksstraatweg in gebruik genomen en werd de oude school een R.K. Verenigingsgebouw (PAX)

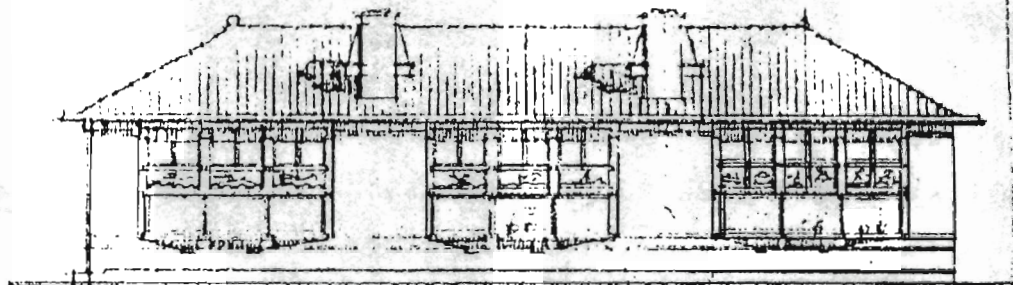
meester Elfrink

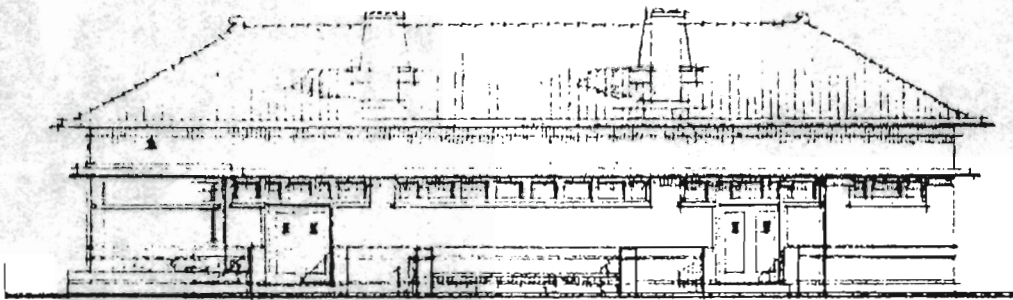
meester Grimme

groepsfoto met van links naar rechts
meester Grimme, meester Kok
juffrouw van Ee, juffrouw van Bruinisse

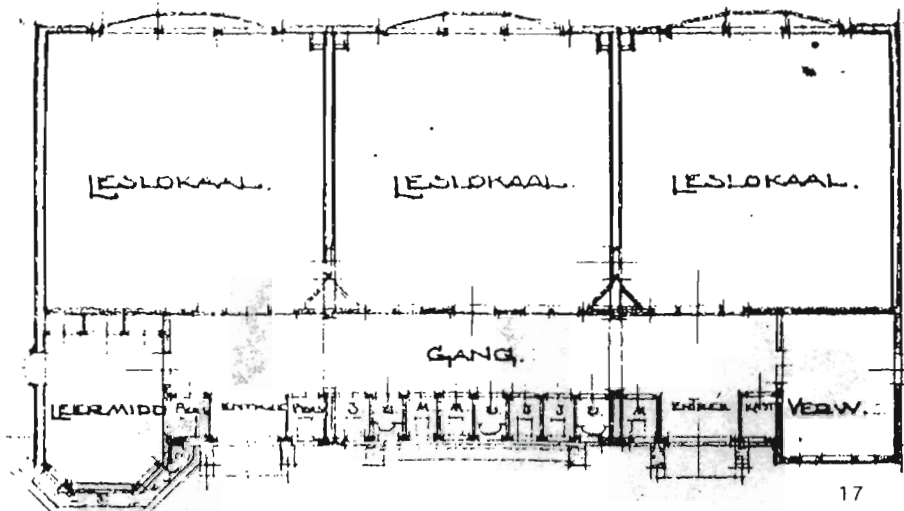

ZUIDGEVEL.

NOORDGEVEL.

PLAN BEG. GROND.

7 5-9-1924

17

ontwerp van de Protestants-Christelijke school te Duivendrecht
thans d' Oude School

MEESTER AART GRIMME

Aart Grimme geboren 8 nov. 1911 - † 22 september 1984

Aart Grimme, geboren als jongste kind in het Lutherse gezin van Hendrik Fredrik Grimme en Rijkje Bakker, in een huisje op de Duivendrechtse kade achter de fabriek van de Etherische Oliën. Hij liep met zijn zussen Stien, Eef, Gijsje en broeder Hendrik Fredrik naar Diemen om daar de "lagere" school te bezoeken. Toen Aart vijftien jaren jong was, stierf z'n zo'n geliefde moeder, die hij z'n leven lang bleef missen!

Zijn zussen, die alle drie goed konden naaien, zorgden ervoor dat de beide zoons hun opleiding aan de Hervormde Kweekschool konden volgen op de Plantage Middenlaan. Met name zus Gijs hield het gezin draaiende (pappa schonk haar dan ook van z'n eerst verdiende geld een leren stoeltje).

Ze verhuisden onderdehand naar de Schoolstraat (de latere Azaleastraat) om in 1932 te gaan wonen in de leeggekomen woning naast ope en Jan Reijs, waar ja..ja..Gerda Smit (mijn moeder) tot dan woonde. Zij vrijde toen met Hendrik Fredrik Jr. die toen al onderwijzer was bij meester Elfrink. Aart was "postillon d'amour", maar toen die verkering uittraakte, zag Aart z'n kans schoon en trouwde op 6-5-1936 met Gerritje Smit. Zij huurden een huis op de Koningin Wilhelminalaan 5 in Ouderkerk, waar hun eerste dochtertje (ik dus) geboren werd. En NATUURLIJK werd zij naar Aarts zo geliefde moeder genoemd: Riek.

Inmiddels had Hendrik Fredrik de school vaarwel gezegd in '32 en kwam Aart terug uit Enschede (waar hij voor de klas stond) om de plek van z'n broer in te nemen. Halverwege 1938 vertrokken we naar de Duivendrechtse Rijksstraatweg, naast het kruidenierswinkeltje van Grietje van Willigen, met aan de andere kant, na wat burgerhuizen, bakkerij De Hoop (vlakbij opa en oma Smit op de Diemerlaan!).

In 1939 werd meester Grimme benoemd als opvolger van meester Elfrink tot "Hoofd der School", en verhuisden we naar het SCHOOLMEESTERSHUIS. Geweldig! Na verloop van tijd werd meester Kok benoemd. Nog later meester Visser, meester Zonneveld en juffrouw de Groot. Diverse kleuterjuffen wisselden elkaar af: Juf Balffoort, Pasterkamp, Gre Wortel, Toos van Eyck en Henny van Kolfschoten. Naar verluidt, en ik onderstreep dit ten volle, was mijn vader een zeer geliefd en gelovig mens. Hij hield van mensen, met name van kleine mensen: kinderen. Vond voor ieder kind (en niet alleen voor kinderen) een sleutel(tje) om door te dringen, contact te maken. Hij kon geweldig

vertellen, niet alleen met woorden maar ook met bordtekeningen, schreef zelf verhalen/boeken, ontwikkelde voor kinderen met leesmoelijkheden een eigen leesmethode: "De schuilhut in het riet".

Kon je niet rekenen? Hij had een speciale "trucendoos" om het aanschouwelijk te maken. Als er een paar minuutjes over waren, dan tekende hij op bord in rebusvorm een aardrijkskundige naam, plaats, land of rivier. Ieder kind was voor hem uniek. Kon je minder leren, dan kon je vast wel iets met je handen. Op de brede granieten vensterbanken, met uitzicht op de stallen en weilanden van De Vries, werden met zand, klei en water hele uiterwaarden nagebouwd; zomer- en winterdijken, dat vergat je dus nooit meer!

Aanschouwelijk onderwijs, toentertijd!

In 1992 bestond de Chr. School Vereniging 75 jaar. Verschillende (oud)leerlingen werden opgeroepen "iets over hun schooltijd" te schrijven. Ontroerd en schor was ik na een zó feestelijke dag, waarop héél véél oud leerlingen aan mijn moeder (één van de eerste leerlingen van de Chr. School) en mij kwamen vertellen wat voor een bijzondere meester meester Grimme voor hen was geweest...

Enkele alinea's uit dit boekje illustreren dit gevoel heel duidelijk:

Ernsje van Lindenberg (1933):

"In september 1945 kon ik niet naar school, omdat ik difterie had. 'k Ben toen zeker 6 weken thuis geweest en kreeg van meester Grimme een brief, waarin hij vertelde van een prachtig plan. In de oorlog gingen we natuurlijk nooit op schoolreisje en nu gingen we sparen voor een uitje in de Pinkstervakantie van 1946. Elke maandag moesten we 40 cent meebrengen en dan konden we 5 dagen naar Tongeren (bij Epe op de Veluwe)..."

Dit was een uit rieten huisjes bestaand bosterrein "De Remboe" van Aalt van Vemde, die bij de kampvuren die hij stookte óók zo prachtig vertellen kon. En gezongen dat er werd!

Fred Kelpin (1939):

"Denkend aan de leerkrachten van de Chr. School in Duivendrecht in die jaren is het woord meester Grimme die mijn herinnering vult. Het archetype van wat een onderwijzer hoort te zijn. Waardig, maar toch vol humor. Wat kon die man een sfeer van gezelligheid scheppen als we zaten te tekenen....

En de tentoonstellingen in zijn klas over de KLM en later over de scheepvaart!

Op Grimmes initiatief spaarden we oude kranten die weer verkocht werden aan een handelaar. Van de opbrengst werd een 16 millimeter filmprojector (toen nog zonder geluid) gekocht. En toen zagen we, na de Ned. Onderwijs Film, de ontwikkelingsgang van het stekelbaarsje en de blokkenbrekers in Zuid Limburg op de muur van het klaslokaal aan ons voorbij trekken. In zwart-wit en zonder geluid: onvergetelijk. En ook hier weer die heerlijke aardrijkskunde en geschiedenis. Meester Grimme had een boek geschreven over de drooglegging van polders in Noord Holland. "De waterwolf verliest" heette het. Een echt kinderboek met historische strekking, dat hij in de klas voorlas zonder erbij te vertellen dat hij het zelf geschreven had. Later, zelf Montessorileider zou ik nog vaak boeken van zijn hand onder ogen krijgen, geschreven voor kinderen met leesmoeilijkheden. Nog onlangs sprak ik met meester Gerritse - een hospitant uit de Plantage - nu alweer leraar met pensioen. We waren het er direct over eens: Meester Grimme, de beste onderwijzer die we gekend hadden..."

Mijn moeder schreef in hetzelfde boekje:

"Mijn man is eerst onderwijzer aan de school geweest en 1 aug. 1939 benoemd tot hoofd. Tot 1 januari 1953 was hij als zodanig werkzaam. Toen ging mijn man naar de Prof. Waterinkschool in Amsterdam We hebben in Duivendrecht dus de hele Tweede Wereldoorlog meegemaakt."

"In de oorlog, in de nacht van 8 op 9 januari 1943, brandde de kleuterschool af. 's Avonds hadden de werksters de kachel weer aangemaakt om de kokos deurmat te drogen. Ze hadden deze natte mat op een scherm rond de kachel gehangen. Toen de mat ging drogen viel hij op de kachel en zo ontstond brand. Het gebouw was van hout, dus bleef er weinig van over.

't Was een ramp, want bouwmaterialen waren er niet in de oorlog.

Gelukkig bood de heer J. Ligtenberg, aannemer in Ouderkerk, uitkomst. Hij had bouw materiaal en zo kwam er gelukkig een nieuwe kleuterschool. Zolang de school niet klaar was werden de kleuters in de consistoriekamer van de kerk ondergebracht. Bij de heropening van de school werd er thee geschonken die gezet was van zuinig bewaarde "ECHTE" thee.

"In de oorlog mochten er geen Joodse kinderen op school toegelaten worden. Toch waren er twee meisjes op school in de 1° en 2° klas. Zij waren uitgesproken Joods om te zien. De inspecteur was een NSB-er. Hij kwam een keer op school en zette één der kinderen op de bank voor hem en zei tegen de peuter: "Wat heb jij een mooi neusje". Hij was heel aardig tegen dat meisje. Mijn man dacht: "dat zal wel niet goed aflopen", maar hij heeft er nooit meer iets over gehoord. Die inspecteur had zeker nog hart voor kinderen.

Pappa is heel vaak verraden door Ma Olthof, een fanatieke NSB-vrouw, die recht tegenover ons wonend altijd voor het raam stond te kijken. Dan stuurde ze haar zoon op een fiets naar Amsterdam. Ook Ma de Wit kon er wat van, maar meester Grimme leek wel *beschermd*. Er is een brief bewaard gebleven van een door moe Olthof en "ma de Wit" ingeseinde inspecteur van het onderwijs, alle drie lid van de NSB. Ene dr. Noordijk, die mijn vader een reprimande schreef met een mondeling toegevoegd dreigement: "Niet luisteren, baan kwijt". Zelf zei hij later: "Dat ik het er levend af gebracht heb, heb ik aan RUNNEBOOM (ook NSB) te danken!!".

Al eerder schreef ik zelf:

HERINNERINGEN VAN EEN SCHOOLMEESTERSDOCHTER IN DUIVENDRECHT.

Ik ben de oudste dochter van meester Grimme: Riek. En als u mij vraagt of ik me nog iets herinner van de school kan ik alleen maar zeggen: Dát was mijn jeugd!

Wij woonden in het schoolmeestershuis, maar ook de school zelf, het grote schoolplein met de over de hele breedte gestorte zandbak van toen, was mijn speelterrein. Als je de, voor een kleuter, hoge stoepen van de school opklom en je kwam in de lange granieten gang waar de vier leslokalen op uitkwamen, rook het naar "school". Waar kon je niet échter schooltje spelen met krijt en schoolbord dan bij je pappa in de klas, zelf schriften nakijkend aan de hoge lessenaar. Er was een "hoofdenkamertje"

waar van tijd tot tijd de school en tandarts bivakkeerden en ook werd er gestemd.

Naast ons huis stond de kerk en hier tussen liep een breed tegelpad, dat van de straat door een poort (die geen poort meer was) naar de school liep. Dan reed de taxi van Bram Niessen af en aan met "gesluierte" vrouwen: de nonnen die voor die gelegenheid het Clarissenklooster mochten verlaten om te stemmen en zagen wij een glimp van "de reus" uit de Kloosterstraat.

Ook kwam Sinterklaas over dit pad naar de school. Hij kwam alleen nooit meer terug, hoe lang ik ook wachtte. Wel kwam na verloop van tijd mijnheer De Haas uit de school met precies dezelfde schoenen aan als de Goedheiligman.

Als het koud was (of ik ziek) wachtte ik voor het zijraam tot de school uitging. Iedere juf en meester bracht zelf haar/zijn kinderen twee aan twee tot buiten de poort waar pappa zorgde dat ze veilig overstaken. Later kwam hij dan zelf uit school met in z'n handen: absentielijsten onderaan, daarop twee stapels schriften en helemaal bovenop een rood en groen inktpotje met twee kroontjespennen én de sleutels van de school.

Als hij jarig was mocht ik mee de klassen rond. Hij trakteerde uit een groot vierkant Verkade blik én op toffees. 'k Weet nog héél goed, dat ik wel in hem weg wilde kruipen toen alle kinderen begonnen te lachen omdat ik heel onthutst reageerde op een jongen van Grotendorst die z'n toffee weer uit z'n mond haalde met z'n boventand er in!

Het lokaal van juffrouw Van Bruinisse had iets heel leuks. Als zij de kast opendeed waren er in m'n ogen wel duizend laatjes met knoppen, waar de meisjes hun "nuttige handwerken" in bewaarden. Dat wilde ik ook wel, maar dan moest ik eerst echt op school zijn. Wat ik niet mocht was een plasje doen in één van die twee hele kleine w.c.tjes, die na de grote w.c.'s kwamen.

Toen werd het oorlog.

Alhoewel ik nog steeds "klein" was, hoorde en zag je heel veel. De school werd een centrum van hulpverlening. Mijn moeder spon urenlang de schapenwol voor de boeren, waarvoor in ruil o.a. boter gegeven werd. Dat werd dan weer verdeeld onder de zieken en de mensen, die dat het hardst nodig hadden. Die boter stond eens in emmers tussen het speelgoed in de kleuterschool. Radiotoestellen, die ingeleverd moesten worden, waren verstopt onder de plankenvloer van de vijfde en zesde

klas, terwijl de Duitsers in de klaslokalen "heersten". Zwarte haren van Joodse mensen en hun kinderen werden gebleekt, onderduikadressen geregeld, voedsel verzorgd.

Op een ochtend moest ik mijn moeder, die zat te spinnen tot ze zwarte stipjes voor haar ogen kreeg, waarschuwen als er "groene soldaten" de poort in kwamen. Op de stoof voor het raam staand, van m'n ene been op het andere wiebelend, zag ik ze te laat. Groene jaspanden op blinkend nieuwe fietsen draaiden het tegelpad op! Mamma en de beide boosdoeners arriveerden tegelijk bij de schooldeur en op mamma's angstige: "Aart, daar zijn ze!" sprong pappa pardoos uit het schoolraam, rennend door de sloot en de bagger regelrecht naar een midden in het weiland van boer de Vries staand kippenhok. Doodse stilte. Ondervraging: kinderen wisten van niets. De rest van het personeel wist niets. Tierend en vloekend liepen zij om de school en toen ze uiteindelijk zwegen, mijn bevende moeder woedend opzij duwend om te vertrekken, stak m'n pappa net even te vroeg z'n hoofd boven het kippenhok uit! Toch liep ook dit goed af. Ik denk dat er een enorme beschermengel toezicht hield.

Mijn vaders kracht verklaarde zichzelf heel eenvoudig: "m'n rotsvast geloof in onze Vader". Toen uiteindelijk de Binnenlandse Strijdkrachten op het schoolplein uitbundig feest vierden en een joelende menigte de NSB-meisjes en -vrouwen kaalschoren, moesten wij van pappa in het achterhuis, de keuken blijven. *Wraakacties wilde hij niet.*

Leerling van je eigen vader.

Twee jaar zat ik bij hem in de klas. Ik begreep eerst niet waarom hij tegen mij zo streng was. Dat was hij nooit. Pas toen de klas het voor mij opnam, snapte ik dat hij zijn dochter niet "het kind van de meester" wilde laten zijn, maar een kind van de klas. Ik genoot van zijn "vertellen". Echt meesterlijk zoals hij een klas, een kerk vol "kerstmensen" of een menigte kon bespelen.

Zijn bordtekeningen waren regelrechte kunstwerkjes. Als hij vertelde over ridders in de geschiedenisles, dan verschenen er al vertellend een ridder compleet in 't harnas met een blinkende zon ketsend op z'n helm. En als meester Grimme de Alpen behandelde, dan toverde hij met bordkrijt het meest ruige landschap of juist een lieflijke almhut met bellende koeien in een glooiende wei. Vreselijk vond ik 't dat ik vrijdags dat schilderij uit moest vegen, omdat er een nieuw te leren psalmvers opgeschreven

moest worden. Ver zijn tijd vooruit...! Dat moest niet opgedreund worden 's maandagsmorgens, niet moeizaam uit het hoofd geleerd. Als je het na een week drie maal daags zingend nog niet kende, hoefde het niet langer.

Toen ik vele jaren later zelf op de Kweekschool kwam, waar destijds mijn vader en oom hun opleiding volgden, kregen wij een nieuwe methode voorgeschoteld; Praktisch aanschouwelijk onderwijs. Je moest de leerstof laten zién!... DAT DEED MEESTER GRIMME AL JAREN...

Op de brede granieten vensterbanken bouwden we als vijfde/zesdeklassers hele uiterwaarden van zand, klei, gras met binnen- en buitendijken. En aan alle vier de ouderwetse schoollampen, die het lokaal verlichtten, werden eens vier verschillende vliegtuigmodellen gebouwd door de leerlingen. Hennie Kaptein was daar een kanjer in! Hele landkaarten met lijndiensten hingen gezaagd, geverfd en gelijmd aan de muren en een heuse mijnheer van de KLM kwam dit project bekijken en gaf ons allemaal een speldje.

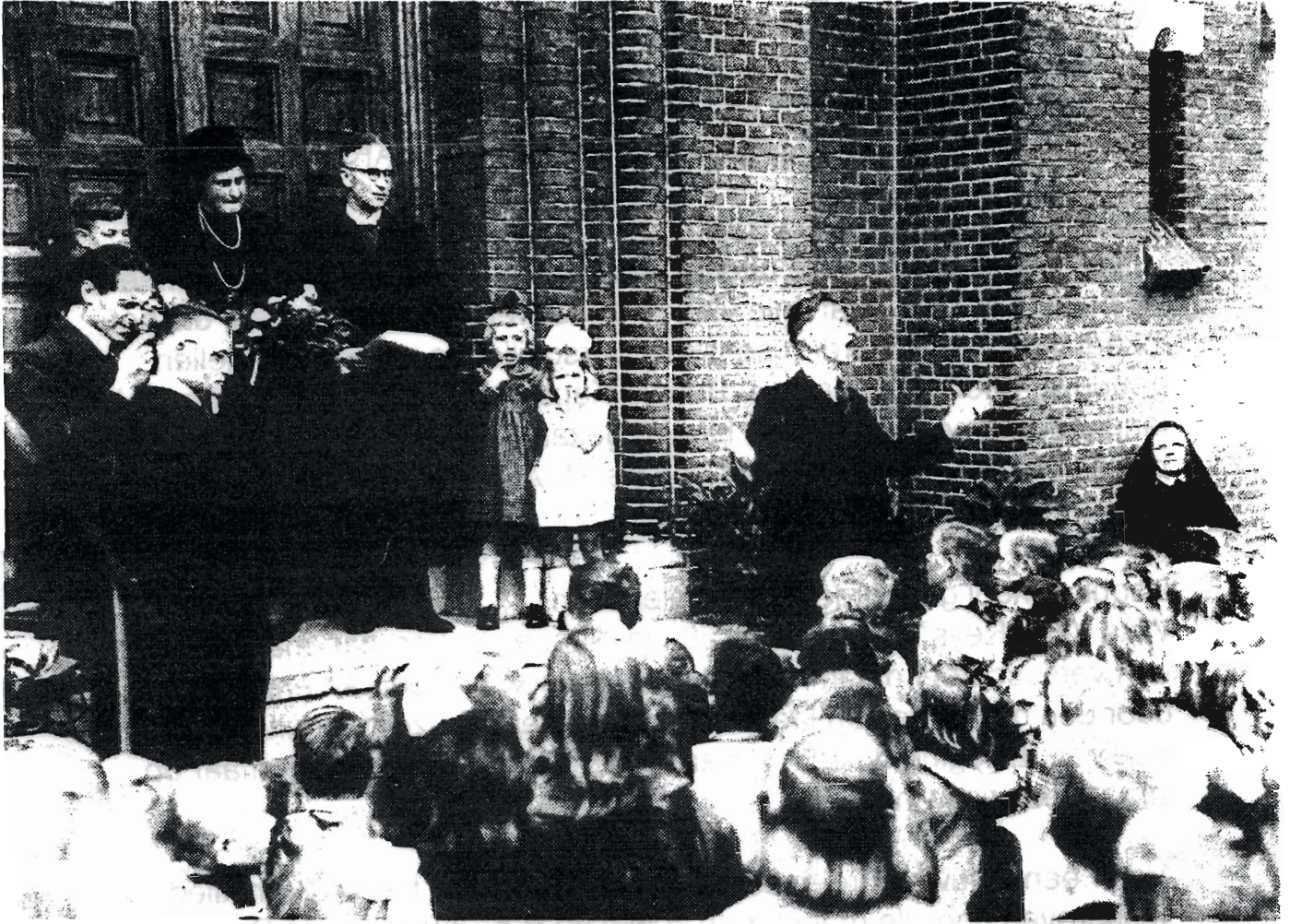
Vanuit school gebeurde het sociale leven.

Was "Opa Reys" bijvoorbeeld 50 jaar schoenmaker, dan maakte pappa een vers, schreef dat in mooie letters op een vel "perkament", omringd door een guirlande van laarzen en schoenen, die zomaar uit z'n pennetje vloeiden. Dat ging de school dan zingen voor de jubilaris, zomaar op straat voor zijn winkel.

Als er een nieuwe burgemeester kwam, dan werd het welkomstlied geschreven door de meester en zowel de R.K.-jeugd als de Protestanten zongen uit volle borst. Zuster Clara en mijn vader konden het heel goed samen vinden, de natuurlijke dorpsrivaliteit tussen "Roomsen" en de "anderen" straal negerend.

Duivendrecht, de school, het heeft mijn leven bepaald. Als vanzelf ben ik het onderwijs ingestapt en ik moet de woorden van mijn vader "meester Grimme" bevestigen: "Er is geen mooier vak dan dat!"

In 1953 verruilden wij tot ons grote verdriet het zo vertrouwde schoolmeestershuis voor de stenen wildernis in Amsterdam. Aart Grimme was benoemd tot Hoofd van de Binnenschool van het Paedologisch Instituut van Prof. Waterink aan de Vossiusstraat.

**de intocht van burgemeester Boelens
meester Grimme dirigeert het scholenkoor,
want...staat zuster Clara er niet bij?**

GROTE VERANDERINGEN OP KOMST

Als opvolger van mijn vader werd de heer Jan den Ouden benoemd. De laatste bovenmeester die in het schoolmeestershuis woonde. Zijn vrouw Sina Stronkhorst was een bijzondere vriendin van Aart. Met haar broer Henk volgde hij de opleiding aan de Kweekschool. Hun ouderlijk huis was een veilige warme haven voor mijn vader nadat zijn eigen moeder zo veel te vroeg gestorven was. Toen de "bijna benoemd" gesprekken gevoerd werden met het bestuur in de voorkamer van ons schoolmeestershuis spraken de vrienden elkaar aan met meneer. Ook ik, koekjes presenterend, mocht geen tante Sina en oom Jan zeggen. Pas na de benoeming waren zij weer vrienden van mijn ouders. Zelfs de suggestie van kruiwagen mocht niet worden gewekt. In de tijd van meester den Ouden veranderde de naam Lagere school in Basisschool, alhoewel de officiële naam in 1985 pas wettelijk van kracht werd. Tot 1973 bleef J.A. den Ouden aan de school verbonden.

In maart 1973 verschijnt wederom een vriend als Hoofd der School. Ditmaal een van ons: Ben Kruger uit Amstelveen bij wie onze dochter in de vijfde klas zat. Een bevlogen enthousiaste meester / verteller. Hij was het, die wat nu d'Ouwe School heet verhuisde naar het nieuwgebouwde scholencomplex aan de Zonnehof. Sindsdien bevolkt door de Christelijke Basisschool, de Christelijke kleuterschool Pippeloentje (sinds 3 december 1964 gevestigd in een noodgebouwtje aan de Meidoornstraat) en twee Openbare Scholen. Later werd de Rooms-katholieke Bekemaschool (deze Bekema volgde de legendarische zuster Clara op) hier tegenaan gebouwd. Na nogal wat interne verhuizingen van deze drie schoolgemeenschappen werden de definitieve lokaliteiten betrokken. Toen moest de Christelijke Basisschool een naam krijgen. Het toenmalige bestuur koos tenslotte, uit de vele inzendingen op een uitgeschreven prijsvraag, als titel "De Regenboog". Kruger verklaarde dat zo:

1. Een regenboog is het symbool van het Christelijk geloof: de belofte van hoop
2. De Zonnehof staat tussen flats, garages etc. die namen van hemellichamen dragen, de regenboog past hier wonderwel
3. In een steeds groeiend kleurenschaal van buitenlandse kinderen (denk aan de Bijlmer) is de Regenboog bij uitstek een samengaan, een geheel van alle kleuren

Bij de officiële opening van deze school, 21 augustus 1976, werd het prachtig houten bord boven de ingang onthuld door zes kinderen uit zes verschillende landen afkomstig.

Tot 1 oktober 1977 bleef de heer Kruger op de Regenboog werkzaam. Meester Ben was degene die als laatste de sleutel omdraaide van de Protestants Christelijke School aan de Rijksstraatweg 131. Een afsluiting van een welhaast legendarische periode; een plek vol herinnering. De familie Kruger woonde nooit in het schoolmeestershuis, dat na verloop van tijd verkocht werd aan een arts. Heden ten dage woont de familie Kruger nog steeds "In de Watermolen".

Vanaf 1977 groeide ook Duivendrecht. Weliswaar buiten ons gezichtsveld. Naar verluidt kreeg ook hier het onderwijs een ander gezicht. Begrippen als *participatie*, *integratie* en *schoolwerkplan* deden hun intrede. Participatie: niet alleen ouderhulp bij schoolreisjes, ouderavonden etc., maar ook een deelname aan het onderwijs zelf door de ouders. Integratie: met als eindresultaat kleuter- en lager onderwijs in één. Dat betekende nieuwe werkplannen, schooladviesdiensten etc. In augustus 1985 kwam de wet op het basisonderwijs W.B.O., een daadwerkelijk uitgewerkt schoolplan dat "succes" garandeerde: de **BASISSCHOOL** was geboren! Sindsdien heette de bovenmeester, het hoofd der school, directeur en de kleuterleidsters en onderwijzers waren nu leraren.

Dat kostte veel overleg tussen de teamleden; veel meer verslagen schrijven. De directeur leverde één dag voor de klas in om de veelheid aan administratie te kunnen bolwerken. Na schooltijd werden de leraren gecoacht om tot een goede schoolorganisatie te kunnen komen. De deeltijd docenten deden hun intrede. Of dat nu allemaal zo ten goede van het kind kwam in vergelijking met de stabiele rust van één bevlogen leerkracht van weleer?

De Regenboog telde in 1992 acht groepen, 115 leerlingen en 10 leerkrachten: 5 full- en 5 parttime. Het begrip klas was vervangen door groep. De kleuters vormen groep 1 en 2. In groep 3, eertijds klas 1, leer je lezen, schrijven en rekenen. Naast de vertrouwde vakken aardrijkskunde, geschiedenis, biologie, tekenen en gymnastiek werd Frans vervangen door het verplichte Engels en kwamen er nieuwe "vormingsgebieden". Er werden audiovisuele leermiddelen aangeschaft: cassetterecorders met koptelefoon, video's en televisies.

De Regenboog doet sinds 1991 mee aan het PRINT / Comeniusproject. Zowel leerlingen als leraren leren omgaan met computers. Het ministerie van Onderwijs plaatste daartoe op alle basisscholen één of meerdere

computers. In plaats van de dagopening met Bijbelse Geschiedenis wordt nu "Geestelijke Stromingen" gegeven. Andere vakken zijn: Sociale Redzaamheid, Maatschappijleer, Staatsinrichting, Rekenen en Wiskunde, Dramatische Vorming en Dansexpressie. Ontspanning werd niet vergeten: bewegingsonderwijs, expressievakken (musical, film en culturele voorstellingen). Het oude schoolreisje bleef bestaan.

Er moest een leerlingvolgsysteem ontwikkeld worden om te kijken hoe ver leerlingen vorderden. "Remedial Teaching" begeleidde kinderen die hulp behoeften en ook was er de orthotheek (systematisch geordende bibliotheek met extra verduidelijkende middelen).

Einddoel: voor het kind boeiend en zinvol onderwijs.

Veel leerkrachten kwamen en gingen. Er is heel veel veranderd in het Duivendrecht van toen, maar: altijd zullen er kinderen zijn. Blij, gelukkige kleine mensen, die klaargemaakt gaan worden voor de nieuwe toekomst. Ook het onderwijs zal hiertoe blijvend haar bouwstenen leveren. Laten wij ervoor hoeden dat naast al de nieuw te leren noodzakelijke technieken, wetenschappen en kennis toch vooral het "erfgoed der vaders" niet vergeten wordt, maar mee zal gaan als rijke bagage voor onderweg.

Riek Pos-Grimme

een buitenschoolse activiteit van meester Grimme

Het reilen en zeilen op Rijksstraatweg 233

R.K-onderwijs in Duivendrecht 1913-1973.

Voor de gehele financiële gelijkstelling van het onderwijs in 1920 begonnen de Zusters van de Voorzienigheid van de Lauriergracht te Amsterdam met het geven van onderwijs in Duivendrecht.

Zij hadden echter niet voldoende leerkrachten voor de gehele school en trokken daarom leken aan voor het geven van het onderwijs.

De school kreeg na overleg met het R.K.Kerk-en Schoolbestuur de naam **St. Joannesschool**.

In de 60 jaar zijn er heel veel leerkrachten gekomen en gegaan en natuurlijk zijn niet allen in de herinnering blijven voortleven.

Maar zowel bij de zusters als bij de leken vinden wij iemand, die door vele oud-leerlingen niet gauw zal worden vergeten

Bij de zusters denken wij aan **Zr. Clara**, welke bijna 25 jaar de scepter zwaaide en bij de leken aan **Juffrouw Jansen**, die meer dan **40 jaar** de kleinsten leerde lezen, schrijven en rekenen. Dat was beslist geen sinecure want in de beginjaren gaf zij les aan klas 1 en 2 . Het kwam voor dat zij **60** kinderen in de klas had.

Er waren aanvankelijk vier leerkrachten voor de zes klassen. Gevolg:

Combinatieklassen Klas 1 en 2 Klas 3 en 4 De klassen 5 en 6 werden niet gecombineerd. Maar bij klas 6 zat soms nog een zgn. "Zevende leerjaar"

Dat was een kleine groep kinderen welke niet naar het vervolgonderwijs ging maar tot hun 14de jaar onderwijs moest volgen.

Ondanks de toch wel moeilijke omstandigheden verliep het onderwijs prima.

Het was een zusterschool dus werd er ruim aandacht besteed aan godsdienstonderwijs Een van de onderdelen daarvan was het leren van de katechismus. Een vraag-en antwoordenboekje over geloofszaken.

De antwoorden moesten de kinderen van buiten leren en die werden op school "overhoord" Het goed leren van de katechismus was een noodzaak bij de zusters. Het is gebeurd, dat een leerling met voldoende cijfers voor alle andere vakken, maar met een onvoldoende voor katechismus niet overging naar het volgende leerjaar. De ouders durfden niet te protesteren en legden zich bij de beslissing neer. Trouwens men deed wat de zusters voorschreven.

Op het gebied van kleding zagen ze er op toe, dat de meisjeskleding zedig genoeg was. Ouders ontvingen een briefje met de vermelding, dat de korte pofmoutjes verlengd moesten worden tot de elleboog.

Over geloofszaken gesproken. Een bezoek aan de R.K Kerk was indie tijd natuurlijk een vanzelfsprekendheid. Er was "schoolmis" rond 8 uur. Van het kerkbezoek werd aantekening gemaakt op het rapport

De leerkracht vroeg bij het begin van de les, de eerste les was altijd godsdienstles, wie van de kinderen naar de kerk waren geweest. Het gebeurde wel eens dat er onjuiste informatie werd gegeven. Je kon toch immers op een ander tijdstip naar de kerk zijn geweest.

Behalve door de leerkrachten werd er godsdienstonderwijs gegeven door de pastoor en de kapelaan. Pastoor gaf les aan de hoogste klassen. De kapelaan kreeg dus de kleintjes toebedeeld

Niet alle vakken, welke heden op de school worden onderwezen stonden in die tijd op het lesrooster Verkeersles, handenarbeid e.a. werden pas na W.O II ingevoerd. Er werd wel tijd uitgetrokken voor het vak Handwerken voor meisjes. Zij leerden haken en breien en na zes jaar konden ze vast beginnen met het maken van eenvoudige kleertjes.

Men had echter jongens in de klassen. Wat doen we daar mee? Dat probleem loste men heel eenvoudig op door ze op zaterdag vrij te geven en de meisjes op diezelfde zaterdag van 9 tot 11 handwerkles te geven.

In elk klaslokaal stond vooraan een grote kolenkachel. Wie dichtbij zat had het soms wel eens te warm. De verzorging van de kachel was in handen van een zuster, welke de kinderen "heksie" noemden

De jongens gooiden wel eens een stukje schoenveter op de kachel. Dat stonk natuurlijk vreselijk. "Ach," zei de zuster "Jullie zitten zelf in de stank"

"Heksie was een bijnaam. Waarom di naam. Ach ze porde in het vuur. Leegde de asla en gooide kolen in de kachel

In vroeger tijden, dus ook op school, waren bijnamen erg in zwang. Enige op school waren o.a.: kippie, poepie, snotje, soep, luis, nonne, peukie en nog vele anderen.

De kolenkachels zijn in de jaren 50 vervangen door gaskachels welke radiatoren verwarmden. De zusters konden daar nog maar weinige jaren van genieten. In 1960 moesten ze wegens gebrek aan "mankracht" Duivendrecht verlaten.

De school werd over gedragen aan lekenonderwijzers. Dat was een behoorlijke verandering voor het dorp.

“Gut,” zeiden vele ouders van de leerlingen. “We zijn benieuwd wat dat gaat worden.” Over twee zaken werd veel met elkaar gepraat

Het eerste onderwerp was de katholiciteit van de school. Dat speelde nog erg in die tijd. De aanwezigheid van de zusters was een garantie daarvoor.

Als tweede vroegen vooral de ouders van de oudste leerlingen zich af de goede overgang naar het voortgezet onderwijs gegarandeerd bleef. Het gerucht ging, dat verschillende ouders hun kind naar Amsterdam wilden sturen om verzekerd te zijn van een goede opleiding naar het vervolgonderwijs. Toelatingsexamens waren vrij pittig. C.I.T.O. bestond toen nog niet.

De leerkrachten onder leiding van Dhr. Bekema, het nieuw benoemde hoofd der school, wisten dus waar ze aan toe waren.

Bekema stapte op zijn fiets en bezocht alle ouders van de leerlingen van de zesde klas om ze er van te overtuigen, dat ze hun kinderen rustig op de St. Joannesschool konden laten zitten. Het zal je maar gebeuren dat het gerucht bevestigd zou worden. Het liep gelukkig allemaal goed af.

Bij één familie lukte het maar gedeeltelijk. De jongens mochten bij de meester blijven maar de meisjes gingen naar een school waar ook zusters waren.

De St Joannesschool begon nu aan een nieuwe periode.

Om nu te zeggen dat alles meteen mee zat is wat te veel gezegd..

Personeelsgebrek openbaarde zich al snel. De beide zusters vertrokken en voor een van hen kwam Dhr Bekema, maar voor de andere moest dus ook een vervanger worden gezocht En dat viel toen niet mee

Met veel moeite lukte het aan een onderwijzer, die in militaire dienst zat vervroegd verlof te krijgen, maar pas per 1 oktober. De echtgenote van Dhr Bekema heeft toen gedurende zes weken zijn taak overgenomen.

Zulke gevallen deden zich ook vaak voor bij ziekte van een leerkracht. Maar niet altijd kon Mevr. Bekema invallen. We hadden een geval dat een leerkracht lang ziek was en er geen enkele plaatsvervanger te vinden was. Wat nu te doen?

Maar opeens verscheen een voormalige onderwijzeres van boven de 65 jaar en die wilde ons wel helpen. Een leuke pittige dame OK kom maar. Beter iets dan helemaal niets. Maar mocht dat wel? Nee eigenlijk niet. De inspectie hield zich aan de wet en gaf geen toestemming voor een benoeming van deze dame.

Jammer en ze deed het zo leuk. Achteraf lach je er om, maar toen zeker niet. Hoe dit probleem verder is opgelost is nu niet meer bekend.

Een groot deel van de leerkrachten, welke ook nog bij de zusters hadden gewerkt waren al op leeftijd en afwezigheid wegens ziekte kwam dus nog al eens voor.

We moesten weer een keer op zoek naar een plaatsvervanger. Wij vonden iemand die na een langdurig verblijf in het ziekenhuis weer graag zo gauw mogelijk aan de slag wilde

De baan bij ons was dus een mooi begin. Omdat deze betrekking slechts tijdelijk was, solliciteerde hij naar betrekkingen met meer vastigheid. Helaas kreeg hij geen enkel positief bericht. Dat greep hem zo aan, dat hij toen bij ons de betrekking eindigde zo wanhopig werd dat hij zich thuis van het leven beroofde. Vreselijk zo iets.

U weet, dat in de 50er jaren de kolenkachel vervangen werd door een gaskachel, welke de radiatoren verwarmde. Maar om te zorgen dat de lokalen in de winter bij het begin van de lessen goed warm waren moesten ze bijtijds op volle kracht branden. De zusters vertrokken in de zomer en nog geen mens dacht toen aan de kachels.

Hulp kwam aanvankelijk van de Hr Wortel, welke vlakbij de school woonde. Hij bood aan voor de kachels te willen zorgen. Deze hulp duurde maar kort en het hoofd der school stond wat vroeger op in de winter en nam de taak over. Ach dat ging best tot de winter van 1963. Toen was "wat vroeger op" niet voldoende en ging de wekker bij hem om 5 uur af. Pyama aanhouden-kleren daarover heen-Jas aan- Handschoenen-Fiets pakken en hup door de strenge vrieskou naar school en zo gauw mogelijk weer terug. Misschien was het bed nog warm. Wie rekt ook op zo'n winter.

Maar in zijn loopbaan heeft hij altijd veel hulp gehad en die kwam nu ook weer. Kort nadat het klooster leeg kwam werd het bewoond door een echtpaar. De vrouw, Griet van der Hulst, hoorde van de kachelproblemen en bood aan er voor te zorgen. Zij moest toch vroeg op want haar man moest vroeg naar zijn werk. Vanuit het klooster kon zij meteen de school binnen stappen. Zij heeft het vele jaren gedaan.

Hulp kwam er van vele kanten, is trouwens nu nog zo.

Het opzetten van een documentatiecentrum is een heidens karwei. Zeker in het begin, Ouders boden aan erbij te helpen en zo gebeurde het dat vele maandagavonden er een klas vol met hulpkrachten gevuld was om ons te helpen. Assistentie van ouders en oud-leerlingen bij de verzorging van de "Driedaagse" voor de hoogste klas op het einde van het schooljaar.

We gaan nog even terug naar de periode van de zusters.

We lazen dat er voor de zes klassen eerst maar vier leerkrachten waren.

Gelukkig kwamen er geleidelijk meer leerlingen en wel zo veel dat er meer leerkrachten konden worden benoemd. Het aantal leerlingen werd zo groot dat er zelfs een leslokaal bij gebouwd moest worden.

Later na WO II werd ook de speelplaats om dezelfde reden tweemaal zo groot gemaakt. Dat kwam de jongens goed uit. Nu hadden ze wat meer ruimte om te voetballen. De ramen van het lokaal dat naast de speelplaats stond was voorzien van traliewerk. U begrijpt waarom.

Om het voor de andere kinderen ook mogelijk te maken om te spelen was eerder op de toen nog kleinere speelplaats gedeeltelijk in de lengte een hek geplaatst. Het hek is later toch verwijderd.

Om de speelplaats stond een metershoog hek. Probleem als de bal er over ging

Opgelost door in de omheining een poortje te maken waardoor de jongens de bal konden ophalen.

We blijven nog even op de speelplaats en wel op de kleinere, Op deze plaats werd voor het eerst gymles gegeven. In de oorlogsjaren werd gymnastiek een verplicht leervak. Makkelijker gezegd dan gedaan

Een gymlokaal was er niet en de leerkrachten waren er niet op voor bereid Toch probeerden zij er wat van te maken en ook de zusters trachtten ondanks de handicap van hun zusterkleding de lessen zo goed mogelijk te verzorgen Sportkleding was er niet voor de kinderen, maar met hun schoolkleding was het nog wel doenlijk wat oefeningen te doen.? **Maar de zusters /**

Hun enkels waren steeds verborgen geweest, maar voor de gymles werden de rokken toch iets opgetild Dat zal wat geweest zijn voor de kinderen.

Tot slot van deze ontboezemingen over een stukje geschiedenis van de schoolperiode aan de Rijksstraatweg 233 mag toch niet ontbreken het vermelden van onze buurman op nr: 231 Bakkerij "De Duif" van de familie Wolffenbuttel De bakkerij was iets jonger dan de school. Hij was van 1928.

Het was soms best wel eens handig een bakkerij naast de deur.

Gelijkmet de afbraak van de school en het klooster moest ook de bakkerij hetzelfde lot ondergaan en verdween er nog een stukje "oud-Duivendrecht".

Gelukkig kwam na Oud ook weer Nieuw.

Start van de Openbare Scholen”de Kleine Beer “en “De Grote Beer” respectievelijk kleuter - en lager onderwijs.

Tini Talsma kwam in 1968 in Duivendrecht wonen. Het eerste flatgebouw van Waddenland (Rottum) was net opgeleverd. Al snel was het totale complex van zes flatgebouwtjes op het Waddenland gereed en bewoond.

Waddenland lag in het zand en de modder. Tegenover Waddenland langs het water een groot open veld met zicht op de spoorbaan. Daar waar de voetbalclub trainde zijn later de nieuwe scholen van het R..K. Onderwijs, het Chr. Onderwijs en het O.B. Onderwijs gebouwd in 1973.

Toen Tini en haar gezin zich vestigden in Duivendrecht was er geen openbare school. Er was wel een Projectgroep onder leiding van R. Veelenburg uit Ouderkerk aan de Amstel, die zich met de opbouw van Duivendrecht bezig hield.

Inmiddels vestigden zich nog meer nieuwkomers in Duivendrecht en steeds meer mensen misten een openbare school.

Ook het gemeentebestuur ging zich interesseren voor een openbare school en er kwam iets op gang. Tini is bij de nieuwkomers met kinderen gaan praten over de mogelijkheden van openbaar onderwijs en er bleek veel belangstelling. Vanuit Duivendrecht gingen toen al een flink aantal kinderen naar de openbare school in de Watergraafsmeer.

Tijdens een discussie in de Projectgroep over het onderwijs was wethouder G. Hoogerwerf verrast over de grote behoefte aan openbaar onderwijs en het grote aantal leerlingen dat voor een dergelijke school ”op papier” stond.

Tini Talsma trad in contact met de gemeenteambtenaar onderwijszaken, de heer Pannekoek en de trein naar de openbare school begon begin 70-er jaren te rijden.

Handtekeningen van de ouders van de leerlingen werden op schrift gesteld. En de gemeente verzocht om nieuwkomers rechtstreeks te benaderen, nog voor zij definitief in Duivendrecht kwamen wonen. De gemeente maakte toekomstige bewoners alvast attent op de komende openbare school en verzocht de mensen zich in verbinding te stellen met mevrouw Talsma.

Het schriftje met de namen van de eerste leerlingen bestaat nog steeds!

Al snel waren het er meer dan 20 en met de bouw van Neptunus en Mercurius groeide het bestand in korte tijd naar 45 leerlingen.

De planning van het nieuwe scholencomplex aan het Zonnehof was ook in volle gang.

Tini Talsma werd benoemd in de al opgerichte Schoolraad van Ouder-Amstel.

Die Raad vertegenwoordigde alle openbare scholen in de gemeente.

Tegelijkertijd was mevrouw Talsma ‘oudercommissielid’ van de school, die nog niet bestond. Later is zij nog 4 jaar voorzitter van de gekozen oudercommissie geweest.

In 1972 werd het tijd om leerkrachten aan te stellen.

Er werd een sollicitatiecommissie samengesteld. De heer Koerselman, inspecteur van het onderwijs en mevrouw Affourtit hadden ook zitting in die commissie.

Per 1 juli 1972 werd M. Fiechter aangesteld als hoofd van de school. En even later wordt M. Piet hoofdleidsters voor de kleuters.

De sollicitatiecommissie kwam nog bijeen in het oude mooie kasteeltjesachtige witte gemeentehuis met bordes en binnen een mooie brede trap.

Een leuke bijkomstigheid: Om bij een vergadering van de sollicitatiecommissie te kunnen zijn gaf burgemeester Hubers opdracht aan gemeenteambtenaar D.Christe mevrouw Talsma op te halen. Zij was hoogzwanger en de busverbinding met Ouderkerk was belabberd. Dat werd dus een retourtje met het lelijke eindje van Christe.

De "openbare" met een speel/lcersysteem ging van start in het oude katholieke schoolgebouw aan de Rijksstraatweg. De hoofdmeester van de Sint Joannesschool was mijnheer Bekema. In 1973 was de O.B.S. gevestigd in een vier kamerflat op de 1^e etage van de flat Neptunus.

	GEMEENTE OUDER-AMSTEL Raad van Ouderkerk bij Amstel n.v. 1964 Koning 14436
De af te geven datum en nummer van deze afsl. mededeling	aan de Ouderraad van de openbare Kleuteronderwijs
NOOP/R 356	p/a ROOF. N.V. v.w. dan-lands Kande Jan 65
Onderwerp Afnodiging.	<u>DUIVENRECHT</u>
Brief op schep van	Ouderkerk bij Amstel 29 Januari 1973.

3/.

Het bestuur der gemeente Ouder-Amstel heeft hierop de over-
uit te nodigen tot het bijvoeren van de plussing van het te
opbouw-segment van het scholen-complex aan de Zonnulof te
Duivenrecht, op donderdag 9 februari 1973, n.m. 3 uur.

Het feit, dat een aantal scholen voor kleuter- en baso-onder-
wijs, behorende tot drie verschillende groepeerings in het on-
derwijs, in één scholen-complex zal worden ondergebracht, heeft
ons aarzelend gegeven om na dit geboren enige bijzondere
aanmoediging te schenken.

Jaarlijk spreken wij de wens uit, dat u op deze voor het onder-
wijs in Duivenrecht belangrijke dag, aanwezig zult kunnen zijn.

De afloop van het officieel gebeuren op het bouwterrein verwacht-
ten wij u tevoren voor een korte bijeenkomst in het St. Hilte-
brordusgebouw, Rijksstraatweg 241 te Duivenrecht.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Ouder-Amstel,
de secretaris, de burgemeester,

h.c. ... →

[Handwritten signature]

Op 21 juni 1973 is op het gemeentehuis een bespreking over de huisvesting van de scholen.

Deelnemers namens:

openbaar onderwijs: mevrouw Talsma en de heer Palar

r.k.onderwijs : mevrouw Nordsiek en de heren Sterk en van Noorden

prot.-chr.onderwijs : mevrouw Pierra en de heren Visser en Boode.

gemeentebestuur : burgemeester Hubers en de heer Pannekoek

Besloten is:

- Al het kleuteronderwijs gaat naar het nieuwe complex.

- Klaslokalen worden als volgt verdeeld:

5 r.k.

4 openbaar

3 prot.chr.

1 lokaal handvaardigheid gezamenlijk

GEMEENTE OUDER-AMSTEL

Raadhuis te Ouderkerk a/d Amstel
Telefoon 02983-1551
Postgiro 14.54.88

Aan mevrouw J.M. van der Ham-
Telera,

Nedderland 45,

Duivendrecht.

Nr: 23

Ref: MP/HA

Bijl.: 1

Onderwerp:

Ouderkerk a/d Amstel, 28 januari 1973

Benodiging

Geachte mevrouw,

Hierbij doen wij u toekomen een afschrift van ons besluit dd. 9 december 1971, waarbij u bent be-
noemd als lid van de schoolraad voor het openbaar
kleuter- en lager onderwijs in deze gemeente.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Ouder-Amstel,
de secretaris, de burgemeester,

Michiel
v. d. Ham

Openbare school voor basis-onderwijs
tijdelijk: Rijkstraatweg 233
Duivendrecht
telefoon: 020-925873

Duivendrecht,
februari 1973.

Aan de ouders van toekomstige
leerlingen voor klas 1.

Geachte ouders.

In augustus van dit jaar zal (één van) uw kind(eren) voor het
eerst de GROTE SCHOOL gaan bezoeken.
Mocht uw voorkeur bij de schoolkeuze voor uw kind uitgaan naar
OPENBAAR ONDERWIJS, dan kan uw kind geplaatst worden op de
Openbare basisschool te Duivendrecht.
De school betreft in augustus het nieuwe scholencomplex aan de
Zonnehof (voor Jupiter), Satellietbaan 2.

Nadere informatie over de school en onderwijs worden u - na af-
spraak (tel. 925873) - gaarne verstrekt.

Voor inschrijving van uw kind op de openbare basisschool kunt
u gebruik maken van onderstaande strook.
Wij verzoeken u vriendelijk de aanmelding zo mogelijk vóór
1 maart te willen regelen door onderstaande strook af te geven
bij mevrouw Piët, hoofdleidster van de openbare kleuterschool,
of op te sturen naar de school, p/a Rijkstraatweg 233, Duiven-
drecht.

Met vriendelijke groeten,

M. Fiechter.

Nieuws uit de Stichting Oud-Duivendrecht (S.O.D).

De vergadering van de gemeentelijke monumentencommissie was op tijd gepubliceerd, zodat bestuursleden en sympathisanten van de S.O.D op die vergadering van 15 oktober jongstleden in het gemeentehuis van Ouder-Amstel onder voorzitterschap van de burgemeester aanwezig konden zijn.

De S.O.D heeft de mogelijkheid gehad om tijdens die vergadering haar wensen ten aanzien van de restauratie van de Sophia's Hoeve te uiten.

Gezien de doelstellingen van de S.O.D zijn die, dat er zoveel mogelijk behouden moet blijven. Binnenkort zullen de standpunten van de gemeentelijke monumentencommissie en die van de Rijksdienst voor Monumentenzorg(RDMZ) naast elkaar gelegd worden en dan hoopt de S.O.D, dat de beoogde eigenaar zijn restauratieplannen ten uitvoer kan brengen.

***De S.O.D en de redactie van
Oud-Duivendrechtse Saecken wensen u
een "vet" voorspoedig 2004 toe!***

